

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Gáspár Zoltán ügyvéd által képviselt felperesnek a Czuppon és Nagy Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Czuppon Katalin ügyvéd által képviselt I.r. és a Gyurkó & Kállai Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Kállai Sándor ügyvéd által képviselt II.r. és a személyesen eljáró III.r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt a Váci Városi Bíróságnál 7.P.20.141/2008. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Pest Megyei Bíróság 4.Pf.21.342/2010/5. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a II.r. alperesnek 15 napon belül 60.000 (hatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és az államnak az illetékes adóhatóság külön felhívására 240.000 (kettőszáznegyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

Az I.r. alperes 2000. év elején vállalkozás létrehozását határozta el. A vállalkozáshoz kölcsönre volt szüksége, amelyet a II.r. alperestől kívánt megszerezni. Az I.r. alperes az ehhez szükséges ingatlanfedezettel nem rendelkezett. Az I.r. alperes a II.r. alperessel kötött kölcsönszerződés szerint három hónapra 3.000.000 forint kölcsönt vett fel havi 10 % ügyleti kamat kikötése mellett. A kölcsön fedezetéül a felperes testvére, a III.r. alperes ingatlana szolgált, amely vonatkozásában a II.-III.r. alperesek 2000. február 23-án adásvételi szerződést kötöttek. A vételár 4.000.000 forint volt, amely ténylegesen az I.-II.r. alperesek között létrejött kölcsönszerződésben foglalt kölcsön kamatokkal és költségekkel növelt összege volt. A III.r. alperes a fedezet nyújtásáért 300.000 forintot kapott. Az ingatlan forgalmi értéke 8.000.000 forint volt.

A felperes és az I.r. alperes a fedezeti ingatlan biztosítása érdekében külön kölcsönszerződést kötöttek egymással, amelyet 2000. január 5-re visszadátumoztak. Ebben az I.r. alperes elismerte 8.000.000 forint összegű kölcsön felvételét a felperestől, de tényleges pénzmozgásra az ügylet kapcsán nem került sor. A külön

kölcsönszerződéshez az I.r. alperes ingatlanfedezetet ajánlott fel, ez az ingatlan azonban ekkor már nem állt a tulajdonában.

Az I.r. alperes a II.r. alperes részére a kölcsönt nem fizette vissza. A II.r. alperes a fedezeti ingatlan tulajdonjogát megszerezte volna, ezért a III.r. alperes helyett a felperes a 4.000.000 forint összegű vételárat a II.r. alperesnek visszafizette, ezzel az I.r. alperes kölcsönét is teljesítette. A II.-III.r. alperesek 2000. május 25-én az adásvételi szerződést felbontották és az eredeti állapotot helyreállították.

A felperes keresetében az I. és II.r. alpereseket egyetemlegesen 4.000.000 forint és ennek 2000. május 25-től a kifizetésig járó késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni. Kereseti kérelme szerint a II. és III.r. alperesek között létrejött adásvételi szerződés színlelt volt, mert valójában kölcsönügyletet leplezett. A leplezett kölcsönszerződés is érvénytelen, mert az uzsorás és jóerkölcsbe ütköző szerződés volt. Uzsorás szerződésnek azért minősült, mert a kamat évi 120 %-os mértékű volt. Emellett az I.r. alperesnek nem volt szándéka a kölcsön visszafizetésére, valamint olyan kötelezettséget vállalt, amelynek teljesítésére nem volt lehetősége, ezért a szerződés jóerkölcsbe is ütközött. A semmis szerződés folytán az eredeti állapot helyreállításának van helye, ezért mindegyik fél köteles visszaadni a kapott szolgáltatást járulékokkal együtt.

Másodlagosan a felperes az I.r. alperest bűncselekménnyel okozott kár megtérítése címén kérte marasztalni.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 4.000.000 forintot, annak 2000. május 25-től a kifizetésig járó késedelmi kamatát és a perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem vitatható, hogy a perbeli adásvételi szerződést, amely az I. és III.r. alperesek között jött létre, a 3.000.000 forint összegű kölcsön biztosítása érdekében kötötték. Emiatt azonban az adásvételi szerződés nem minősül színleltnek és így semmisnek sem. A bírói gyakorlat szerint lehetőség van arra, hogy a kölcsönszerződést adásvételi szerződés biztosítsa.

A kölcsönszerződés uzsorás voltának megállapítása iránt a keresetet az elsőfokú bíróság ugyancsak nem találta megalapozottnak, mivel az I.r. alperes kifejezetten vállalkozás létrehozása céljából kért kölcsönt, e vonatkozásban nem állapítható meg tehát, hogy szorult anyagi helyzete kényszerítette volna a kölcsön felvételére. A II. és III.r. alperesek között létrejött szerződés jóerkölcsbe ütköző volta sem állapítható meg, mivel ebben a körben az I.r. alperes által elkövetett tévedésbe ejtésre lehetett volna hivatkozni, ez azonban nem semmisségi, hanem megtámadási ok. A III.r. alperes ilyen okra nem hivatkozott és a Ptk. 236. §-ában meghatározott

határidő is eltelt.

Az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelenségére alapított igényeket tehát nem ítélte jogszerűnek, ezért a másodlagos keresetnek helytadva marasztalta az I.r. alperest, míg a II.r. alperessel szembeni keresetet elutasította. A büntetőbíróság ítélete alapján ugyanis az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I.r. alperes a felperest megtévesztette, így e jogellenes magatartása miatt a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján kártérítési felelősséggel tartozik. A II.r. alperes egyetemleges marasztalására az elsőfokú bíróság nem látott jogi lehetőséget.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének a II. r. alperessel szembeni keresete elutasító fellebbeezett rendelkezését helybenhagyta. Ítéletében megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a releváns tényeket a Pp. 206. §-ában biztosított jogkörében helyesen értékelte. A felperes nem bizonyította azt, hogy az I.r. alperesnek a II.r. alperessel kötött kölcsönszerződése létrejöttékor nem volt reális lehetősége, illetve szándéka a kölcsön visszafizetésére. Ezt a tényt a büntetőbíróság a felperessel kötött kölcsönszerződés vonatkozásában állapította meg. A felperes fellebbezésében előadottakkal kapcsolatban a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a felperes a II.r. alperes vonatkozásában az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott arra, hogy az adásvételi szerződés alapján tisztességtelen előnyhöz jutott volna, mivel a kölcsön és az ingatlan tényleges forgalmi értéke között nagy arányú aránytalanság állt fenn. Az erre való hivatkozás azért sem vehető figyelembe, mert a II. és III.r. alperesek az eredeti állapotot helyreállították, az adásvételi szerződést felbontották és ennek kapcsán a II.r. alperes nem az ingatlan tényleges forgalmi értékének megfelelő összeget, hanem az általa nyújtott kölcsönnek és a hozzátartozó költségeknek megfelelő összeget, 4.000.000 forintot kapott vissza. Tehát, ha fennállt is a tisztességtelen előny a szerződéskötéskor, azt a felek a szerződés felbontásakor kiküszöbölték.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben mindkétfokú bíróság ítéletére kiterjedően kérte a döntés megváltoztatását azzal, hogy a II.r. alperest az I.r. alperessel egyetemlegesen kötelezze a bíróság 4.000.000 forint, annak járulékai és a perköltség megfizetésére. Álláspontja szerint a II.r. alperes felelősségét illetően a bíróság téves megállapításra jutott, amikor a szerződés semmisségére vonatkozó felperesi érveket nem vette figyelembe.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A II.r. alperes az I.r. alperesnek nyújtott kölcsönt és ezt a kölcsönt biztosította a III.r. alperes ingatlana oly módon, hogy a

III.r. alperes a II.r. alperessel kötött adásvételi szerződést. A III.r. alperes által kötött adásvételi szerződés nem volt érvénytelen. A kialakult bírói gyakorlat szerint az adásvételi szerződés biztosítéki céllal is köthető. A felek szándéka arra irányult, hogy a kölcsön visszafizetésének elmaradása esetében a II.r. alperes az ingatlan tulajdonjogát megszerezze. A III.r. alperes tisztában volt azzal, hogy abban az esetben, ha az I.r. alperes nem fizeti vissza a kölcsönt, az ingatlanát elveszíti. A peradatok szerint erre tekintettel is habozott, amikor az adásvételi szerződés aláírására került sor, de végül azt aláírta. A III.r. alperes az ingatlana elvesztését 300.000 forint ellenében megkockáztatta a felperes rábeszélésére. Miután az I.r. alperes nem fizetett, a III.r. alperesnek kellett volna a kölcsön összegét visszafizetni a II.r. alperes részére az I.r. alperes helyett ahhoz, hogy a fedezeti ingatlant el ne veszítse. A III.r. alperes helyett a felperes teljesített, a II. és III. r. alperesek egymás közötti viszonyukban az eredeti állapotot a 2000. május 25-én kelt szerződéssel helyreállították. Az adásvételi szerződés érvénytelenségének a megállapítása esetén a Ptk. 237. § (1) bekezdés alapján az eredeti állapotot kellett volna helyreállítani, melynek során a III. r. alperes az ingatlant, a II. r. alperes a vételárat (a kölcsön összegét) kapta volna vissza. Az adásvételi szerződés felbontásával ez az állapot jött létre. Az engedményezés folytán a III. r. alperes helyett fellépő felperesnek a II. r. alperessel szemben akkor sem lehetne követelése, ha az adásvételi szerződés érvénytelensége megállapítható lenne.

Jogerős ítéletében a bíróság helyesen állapította meg, hogy az I. és II. r. alperesek között a kölcsönszerződés érvénytelensége nem állapítható meg. A kölcsönszerződés érvénytelensége esetén az eredeti állapot helyreállításának lenne helye, melynek során az I. r. alperes a kölcsön összegét annak törvényes kamataival lenne köteles visszafizetni. Ebben az esetben sem lenne a II. r. alperes a 4.000.000 forint megfizetésére kötelezhető.

A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a II.r. alperes egyetemleges felelősséggel tartozik az I.r. alperes tartozásáért. A Ptk. 334. § (2) bekezdése szerint, ha többen tartoznak egy szolgáltatással és a szolgáltatás nem osztható, a teljesítés bármelyik kötelezettől, vagy valamennyiüktől követelhető. Az egyetemlegesség megállapításának tehát alapfeltétele, hogy egy szolgáltatással többen tartozzanak. A jelen ügyben nem állapítható meg, hogy a II.r. alperes a III.r. alperesnek tartozna és ezáltal a felperes, mint engedményes a követelést vele szemben a perben érvényesíthetné. A II. és III.r. alperesek között létrejött szerződés felbontása során a III.r. alperes az ingatlana tulajdonjogát visszakapta, míg a II.r. alperes is hozzájutott az általa az I.r. alperesnek nyújtott kölcsön összegéhez, amelyért helytállási kötelezettséget vállalt a III.r. alperes. Ebből következően a II. és III.r. alperesek a

jogviszonyuk felbontása során elszámoltak, egymással szemben követelésük nincs. A kifejtettekből következően a felperes az engedményezés folytán a III.r. alperestől nem jutott olyan követeléshez, amelyet a II.r. alperessel szemben érvényesíthetne. Különösen nem jutott olyan követeléshez, amellyel a II.r. alperes és az I.r. alperes közösen tartozna. Az I.r. alperestől igényelt jogszerű követelése vonatkozásában a II.r. alperes egyetemleges marasztalására tehát nincs jogi lehetőség.

A kifejtettek alapján a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között felülvizsgálva a jogerős ítéletet, azt nem találta jogszabálysértőnek, ezért azt hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint a felperest kötelezte a II.r. alperesnek a felülvizsgálati eljárással felmerült költségei megfizetésére. Ennek összegét a Legfelsőbb Bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján határozta meg azzal, hogy az az általános forgalmi adót is tartalmazza. Az I. és III.r. alperesek írásbeli ellenkérelmet nem nyújtottak be, a Legfelsőbb Bíróság az ügyet tárgyaláson kívül bírálta el, így az I. és III.r. alpereseknek perköltsége nem merült fel.

A felperes illetékfeljegyzési joga folytán a pervesztességére tekintettel köteles megfizetni külön felhívásra az államnak az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Budapest, 2011. május 17.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő